

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 103:

Forslag til folketingsbeslutning om sygeplejerske- og radiografuddannelserne.

Af Christine Antorini (SF) m.fl.
(Fremsat 25/3 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Socialistisk Folkeparti har fremsat beslutningsforslag om overførsel af sygeplejerske- og radiografuddannelsen fra amtsligt til statsligt regi.

Forslaget har følgende formål: for det første at foretage en udvidelse af uddannelseskapaciteten, for det andet at gennemføre en bedre samordning af sygeplejerske- og radiografuddannelsen med de øvrige videregående sundhedsuddannelser, og for det tredje at etablere en bachelordgrad for alle videregående sundhedsuddannelser med en række fælles fag. Forslaget er naturligvis ledsaget af bemærkninger, som uddyber punkterne.

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at jeg på en række punkter er enig i de opstillede formål. Udvidelse af uddannelseskapaciteten og en bedre samordning af de øvrige sundhedsuddannelser er højt prioriterede spørgsmål for regeringen.

Men jeg har lidt svært ved at se, at en ressourcemæssig ændring skulle være et middel, der var nødvendigt, for at opnå disse mål. Heller ikke ved en nærlæsning af bemærkningerne til beslutningsforslaget står det mig helt klart, at der er nogen sammenhæng mellem ønskerne på det uddannelsesmæssige område og selve ressortspørgsmålet.

SF anfører, at amtskommunerne først og fremmest forsøger at dimensionere uddannelseskapaciteten, så udbudet af uddannelsespladser svarer til det lokale behov for arbejdskraft.

Sådan som jeg er bekendt med problemerne på området, er det i høj grad selve søgningen til uddannelsen, som bevirker, at der hvert år er mange ledige pladser på sygeplejerskeuddannelserne, dog især jo i yderområderne; det er jo i hvert fald set her i København.

Hvis problemet var, at amterne stillede få pladser til rådighed, kunne jeg allerede nu som

undervisningsminister i henhold til lovgivningen fastsætte kapaciteten på de enkelte områder. Ressortspørgsmålet har således ingen betydning for sygeplejerskeuddannelsens kapacitet.

SF anfører endvidere, at manglen på sygeplejersker er blevet en begrænsende faktor i sundhedssektoren. Det er jeg fuldstændig enig i, og jeg mener også, at det er af allerstørste vigtighed at finde ud af, hvordan vi kan stimulere søgningen til sygeplejerskeuddannelsen.

Større fleksibilitet – det tror jeg gælder alle de mellemlange sundhedsuddannelser – tror jeg kan være med til at gøre dem mere attraktive, og jeg synes, at vi er nået et stykke af vejen. Men det er givet, at der kan gøres mere.

Noget af det, vi har gjort, er at forbedre videreuddannelsesmulighederne inden for de senere år: tværfaglige kandidatuddannelser specielt rettet mod de mellemlange sundhedsuddannelser etableret ved både universiteterne i Århus og Odense, og forhåbentlig kommer der også snart en ved Københavns Universitet, Master of Public Health-uddannelsen er etableret ved universiteterne i København og Århus. De tiltag medvirker til, at de mellemlange sundhedsuddannelser ikke kan opfattes som værende uddannelsesmæssige blindgyder, tværtimod er der muligheder for fortsat uddannelse.

SF peger så på behovet for monofaglige kandidatuddannelser. Jeg er så til gengæld ikke enig i, at der et sådant behov, tværtimod. Netop på sundhedsområdet er der mere behov for et tværfagligt islæt i uddannelsen for de personer, som senere skal arbejde meget tæt sammen. Det monofaglige bør efter min mening indgå i specialerne og i en eventuel ph.d.-overbygning for dem, der måtte ønske sådan én.

På det seneste har vi fra regeringens side fremlagt i hvert fald to redegørelser, som har betydning for de mellemlange sundhedsuddannelser, og her tænker jeg naturligvis på meritrederegørelsen og den anden institutionsrederegørelse. Begge er til debat nu, og selvfølgelig er det for tidligt at foregribe konklusionerne, men noget mener jeg godt vi kan sige.

Meritrederegørelsen viser jo i hvert fald grundlæggende, at vi er meget opmærksomme på meritspørgsmålet og også ønsker bedre muligheder, ikke mindst inden for sundhedsuddannelsesområdet. Jeg har lidt svært ved at se, hvad ressortspørgsmålet har at gøre med meritmulighederne, og jeg mener ikke, at det er

hindrende for, at vi kan komme langt videre, end vi er i dag.

Institutionsredegørelse II lægger op til integreret samarbejde mellem bl.a. sundhedsuddannelserne, og her har SF naturligvis en pointe, for alt andet lige ville sådan et samarbejde jo være nemmere, hvis sygeplejerske- og radiografuddannelsen lå i samme regi som de øvrige sundhedsuddannelser. Som det fremgår af redegørelsen, så har vi overvejet det problem; man lægger op til, at der skal være et tæt samarbejde mellem sygepleje- og radiografskolerne og de øvrige sundhedsuddannelsesinstitutioner.

Efter SF's opfattelse er et sådant samarbejde betinget af, at uddannelsen er placeret i samme regi, og det er jeg ikke enig i, selv om det jo som sagt givet ville være nemmere. I øvrigt så eksisterer der et tæt samarbejde mellem sundhedsuddannelsesinstitutioner i amtsligt regi og i statsligt regi, og sådan som jeg har forstået det, så fungerer det samarbejde endog særdeles godt.

På baggrund af de to redegørelser og de debatter, der allerede er i gang herom, forventer jeg, at der i løbet af de kommende år vil kunne iværksættes en række initiativer, som vil forbedre meritmulighederne dels gennem og via centerdannelser eller i hvert fald gennem et tættere samarbejde, hvis det ikke bliver til centerdannelser, dels en styrket koordinering og en styrket sammenhæng mellem sundhedsuddannelserne.

SF forestiller sig, at en bacheloruddannelse for alle sundhedsuddannelser – her må jeg forstå også de lange sundhedsuddannelser – kan bestå af professionsrettede uddannelser med tværfaglige elementer, f.eks. et antal fællesfag for alle sundhedsfagene og et antal professions-specifikke fag. Med de rette valgte kurser ville uddannelsen så enten være en professionsuddannelse som sygeplejerske, jordemoder osv. eller være første del af uddannelsen til læge eller tandlæge.

Det synes jeg selvfølgelig er en interessant tanke. Umiddelbart har jeg dog en stærk tvivl om, hvordan modellen lader sig gennemføre i praksis, og under alle omstændigheder er det et så vidtgående forslag, at jeg ikke finder, at vi kan diskutere det i ly af dette beslutningsforslag. I hvert fald mener jeg ikke, at en ressortmæssig ændring kan være grunden til, at man tager denne diskussion.

SF nævner reformbestræbelserne på sundhedsuddannelsesområdet, som der arbejdes på

for tiden. Der er to forslag på bordet: et fra Sundhedsuddannelsesrådet og et fra Sundhedskartellet. Og forslagene ligner faktisk hinanden, f.eks. opererer begge forslag med 4-årige uddannelser med væsentlig mere praktik end i dag, men også med en semesteropdeling, som gør uddannelsen mere studielignende og dermed måske også mere attraktive for kommende studerende.

De forslag indgår også i de overvejelser, jeg gør mig på området. Jeg mener imidlertid ikke, at ressortspørgsmålet er afgørende for, at der kan komme en afklaring af behovet for reform og for indholdet af en sådan reform.

Endelig vil jeg til sidst pege på, at Opgavekommissionen jo for nylig nærmere har vurderet ressortspørgsmålet bl.a. for de mellemlange sundhedsuddannelser. Som man måtte forvente, er der både fordele og ulemper ved placering i henholdsvis statsligt og amtsligt regi, og hovedkonklusionen var, at det i øjeblikket ikke forekommer hensigtsmæssigt at foretage nogen ressortmæssige ændringer.

Som jeg sagde indledningsvis, er jeg faktisk meget enig med de formål, som SF anfører som begrundelse og som intention for at lave en ressortændring. Jeg mener bare ikke, at en ressortændring er det nødvendige middel til at nå disse mål, men jeg er sikker på, at vi kan få et godt samarbejde om med andre midler at nå fælles målsætninger.

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF):

Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren, om undervisningsministeren vil komme med et argument for, hvorfor det ikke er en god idé at samle sygeplejerskeuddannelsen med de øvrige mellemlange videregående uddannelser.

Undervisningsministeren kom med en række argumenter for, hvorfor SF's argumentation måske ikke lige var den samme, som undervisningsministeren delte, men hvad er problemet ved rent faktisk at samle dem med alle de øvrige mellemlange videregående uddannelser? Ville det ikke være det letteste?

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Det er jo ikke en ren tilfældighed eller af historiske årsager, at uddannelserne ligger, hvor de gør. Det gør de jo bl.a., fordi de har en relation til bl.a. sygehusene og dermed også til den amtslige opgavevaretagelse i det hele taget.

Jeg mener simpelt hen ikke, at det er det mest relevante at diskutere det ressortmæssige tilhørsforhold. Jeg mener, der er en lang række andre spørgsmål, som er mere påtrængende, og som kan løses, uden at det ressortmæssige spiller ind.

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF):

Men er det ikke korrekt, at det fungerer udmærket, at pædagoguddannelserne hører under Undervisningsministeriets ressort, på trods af at pædagogseminarerne ligger ude omkring i landet? Er det ikke korrekt, at læreruddannelsen fungerer udmærket under Undervisningsministeriets ressort, selv om lærerseminarerne ligger ude omkring i landet?

Det kan vel ikke være et selvstændigt argument, at lige præcis fordi hospitalerne ligger ude i amterne, så har de en særlig grund til, at det ikke skal ligge i Undervisningsministeriets regi?

Ole Hækkerup (S):

SF foreslår, at sygeplejerske- og radiografuddannelsen skal flyttes fra amterne til staten. Begrundelsen skulle være, at det ville øge uddannelseskapaciteten, at vi ville få en bedre samordning af sygeplejerske- og radiografuddannelserne med de øvrige sundhedsuddannelser, og endelig er der som den tredje mulighed etablering af en bachelorgrad for alle sundhedsuddannelser.

Vi opfatter intentionerne bag forslaget positivt. Vi er enige i, at der skal uddannes flere til sundhedssektoren. Det har længe været regeringens mål, at vi skulle uddanne flere til sundhedssektoren, og jeg skal blot nævne som et eksempel herpå optaget på medicinstudiet. Fra at ligge på 500-600 om året i årene 1982-92 er optaget siden 1993 vokset gennem alle årene, og i 1998 blev der optaget mere end 1.000 studerende på medicinstudiet.

Vi er også enige i, at der skal reformeres på uddannelsesområdet, så faglighed og gennemskuelighed og fleksibilitet og merit bliver nogle af nøgleordene. Bemærkningerne til SF's forslag peger da også i den retning.

På sygeplejerskeuddannelsen specifikt har vi en grundig evaluering fra evalueringscentret, som peger på en række større eller mindre forhold, der kan justeres. I det omfang SF er stødt på nogle initiativer fra evalueringsrapporten, som man ikke har sørget for at prøve at justere

for endnu, er vi naturligvis parate til at diskutere dem.

Ser vi på det foreliggende beslutningsforslag helt konkret og begrundelserne for forslaget, så er der flere elementer, som vi ikke rigtig kan støtte.

Først og fremmest er der selvfølgelig selve spørgsmålet om placeringen af uddannelserne på amtsligt eller statsligt niveau. Den seneste vurdering, vi har, er fra Opgavekommissionen, og ganske kort konkluderede Opgavekommissionen, at det ikke var hensigtsmæssigt for sundhedsuddannelserne at foretage en ressortændring.

Dernæst er der i forslaget nogle konkrete begrundelser. Den første er, at forslaget skal øge uddannelseskapaciteten. Både i 1997 og 1998 har der været ca. 400 ledige pladser på sygeplejerskeuddannelsen. Det skyldes selvfølgelig en mindre søgning end antal udbudte pladser, men på den baggrund synes jeg, det må være lidt vanskeligt at argumentere for, at vi kan øge antallet af sygeplejersker ved at øge uddannelseskapaciteten.

Derimod er det nok nærmere de forhold, som SF selv berører i de to øvrige begrundelser, som vi skal arbejde med, nemlig sammenhængen med andre beslægtede uddannelser og mulighederne for merit og opnåelse af valgmuligheder i bred forstand gennem erhvervelse af kvalifikationer. I den forbindelse har vi jo både institutionsredegørelsen og meritredegørelsen, der efter en grundig debat gerne skulle give grundlag for nogle nye initiativer.

Det er klart vores forventning, at initiativer til opfølgning på redegørelsen vil se dagens lys i næste folketingssamling, og som allerede understreget af undervisningsministeren, eller som undervisningsministeren allerede har forklaret, vil de initiativer naturligvis tage deres udgangspunkt i et samlet syn på uddannelsespolitikken. Det mener vi også er det bedste sted at starte og handle på baggrund af, selvfølgelig også sådan at sundhedsuddannelserne bliver omfattet.

På den baggrund skal jeg på Socialdemokratiets vegne afvise forslaget.

Hanne Severinsen (V):

SF er med sit forslag optaget af at forbedre sygeplejerske- og radiografuddannelsen. Det er vi også i Venstre, men vi ser ikke noget specielt problem i, at uddannelsen ligger i amterne.

Vi ved, at der foregår mange spændende forsøg på at forbedre sygeplejerskeuddannelsen, f.eks. i Ringkøbing og Viborg Amter, og det sker uden problemer i tæt samarbejde med andre uddannelser, som er i statsligt regi. Lad os endelig undgå for mange debatter om struktur og hellere se på selve uddannelsen, som vi sikkert alle sammen kan være enige om skal forbedres.

SF foreslår, at man foretager en udvidelse af uddannelseskapaaciteten. I Venstre mener vi, at det i højere grad er et spørgsmål om at gøre de eksisterende uddannelsespladser mere attraktive, så de søges af flere. Det er ikke flere pladser, men tomme pladser, som er problemet. Måske er det også et trendproblem blandt unge – pleje og omsorg er ikke in – og så er de mange klagesange om de dårlige forhold for fagets udøvere, som jo i disse dage er endnu mere aktuell, selvfølgelig heller ikke så hjælpsom for søgningen.

Vi må desuden ikke se bort fra, at noget af sygeplejerskemangelen skyldes, at dette fag har været ualmindelig dygtigt til at overtage funktioner, der tidligere lå hos andre personalegrupper.

En bedre samordning af sygeplejerske- og radiografuddannelsen med de øvrige videregående sundhedsuddannelser bør ske regionalt. Det er her, vi kan få en kobling af praktik og teori og få udviklet sygeplejerskernes egentlige kernefag, sygepleje, i sin egen ret og ikke som en filial af lægeuddannelsen.

Der er brug for at tænke bredere, når det gælder efter- og videreuddannelse af sygeplejerskerne, og det mest påtrængende problem i dag, som vi f.eks. ved fra den sidste evaluering, er at forbedre undervisningen på sygeplejeskolerne. De har behov for udvikling af egen faglig identitet, hvor man inddrager andre videnskabelige indfaldsvinkler inden for studier af sundheds-, pleje- og omsorgsområdet og ikke bare den lægefaglige.

Læger skal udvikle deres viden om diagnoser og behandling, sygeplejerskerne skal udvikle deres viden om pleje og omsorg som deres særlige kernefag. Udviklingen af et sådant kernefag må gerne ske i samarbejde med universiteterne, sådan som man f.eks. har gjort i Viborg Amts meget spændende opgradering af sygeplejeuddannelsen i samarbejde med Københavns Universitet.

Derfor ser vi også med bekymring på det sidste forslag, som SF stiller, om, at man skal

etablere en bachelorgrad for alle videregående sundhedsuddannelser med en række fællesfag, så man altså kan gå fra det ene til det andet. Vi skal passe på, at vi ikke i fleksibilitetens navn centraliserer uddannelserne og gør dem til hinandens filialer.

Debatten om den kommende uddannelsesstruktur er meget mere nuanceret, og mange af de initiativer, der foregår regionalt, bygger netop på, at man ikke har brug for, at snævre forskningsområder som børnepædagogik og medicinsk pleje skal dominere de bredere funderede professionsuddannelser, som hellere på egne betingelser skal inspirere hinanden og samarbejde med universitetsforskningen. Det er en helt anden diskussion end den, beslutningsforslaget lægger op til. Den er der brug for, og det har allerede ført til mange spændende regionale initiativer.

Jeg håber, at ministeren vil være enig med Venstre i, at det er de initiativer, vi dels skal understøtte og dels skal sørge for at fjerne barrierer for.

Brian Mikkelsen (KF):

Det Konservative Folkeparti er af den opfattelse, at der er behov for en større sammenhæng i uddannelsessystemet og en højere kvalitet. Derfor ser vi på nærværende forslag fra SF som et interessant forslag. Vi har sympati for tankegangen, for ideerne.

Men jeg vil også godt sige med det samme, at baggrunden for forslaget ikke er fuldt ud overbevisende. Det er selvfølgelig altid en god idé at øge uddannelseskapaaciteten under forudsætning af, at efterspørgslen er til stede.

Efterspørgslen efter sygeplejersker er jo imidlertid meget stor. Hvis man kigger i Dansk Sygeplejeråds blad, Sygeplejersken, kan vi se, at der er mange ubesatte stillinger i næsten alle amter. Samtidig er ledigheden blandt sygeplejersker meget lav. Der er også beregninger, der tyder på, at der i den nærmeste fremtid vil være stor mangel på sygeplejersker her i landet.

Det vil være en særdeles uheldig situation for vores velfærdssamfund, såfremt vi står over for at skulle mangle sygeplejersker om nogle få år. Det er imidlertid spørgsmålet, om det at øge kapaaciteten er tilstrækkelig til at løse problemet. Umiddelbart har jeg mine tvivl. Det er et spørgsmål om, som foregående talere og jo også flere rapporter har været inde på, at vi har en lille ungdomsårgang, og at faget ikke er så attraktivt i øjeblikket.

Man har fra sygeplejerskernes side valgt at fokusere mere på at have en lang, substantiel uddannelse, man har ligget lidt i konkurrence med social- og sundhedsassistenterne, og der er altså mange faktorer i det her, som betyder, at bare det at øge kapaciteten ikke løser problemet. Hvis man kigger på sygeplejerskeskolerne, ser man, at mange af dem også har svært ved i det hele taget at tiltrække elever, specielt i udkantområderne.

Vi vil også godt være med til at overveje – det er jo en af de andre pinde i SF's beslutningsforslag her – om det kunne være en idé at flytte ansvaret for sygeplejerskerne over fra amterne til staten. Det Konservative Folkeparti er jo principielt imod amterne og ønsker amterne nedlagt – det skal jeg sige som en anden senator Cato her – men vi vil jo også gerne have undersøgt, om det, at sygeplejerskerne hører sammen med sundhedsuddannelserne i det hele taget og sundhedssystemet, hospitaler osv., vil betyde, at det bliver lidt for uoverskueligt at flytte det over til staten. Men vi vil meget gerne undersøge det og diskutere det positivt og konstruktivt.

Vi vil også mene som SF, at det er en god idé at sørge for en bedre samordning af relaterede uddannelser. Hvis det danske velfærdssamfund skal overleve, også i det næste årtusinde, er det af meget stor vigtighed, at vi hele tiden omstiller os. Derfor synes vi, at fleksibilitet i uddannelsessystemet er centralt, mulighed for merit osv. skal forbedres, også forbedres kraftigt i forhold til i dag.

Om det skal altså ikke kun gælde for de uddannelser, vi taler om i dag, sygeplejerske- og radiografuddannelserne, men for mange andre af vore uddannelser. Der er mange eksempler på, at det er meget besværligt at skifte mellem forskellige uddannelser. Ved at sikre muligheden for at skifte og flytte merit, uden at det bliver alt for overdrevet, vil man altså give unge mennesker nogle flere muligheder for at få en kompetencegivende uddannelse.

Det er også muligt, at det vil gøre det mere attraktivt f.eks. at søge ind på sygeplejerskeuddannelsen, hvis sygeplejerskeuddannelsen giver nogle muligheder senere hen, både i et parallelt forløb, også i et forløb opad med den kompetence, man får i løbet af de 3 år og 9 måneder, en sygeplejerskeuddannelse tager.

Man kan så også diskutere, som forslaget her er inde på, om sygeplejerskerne skal have mulighed for at kalde sig bachelorer. Det har vi

umiddelbart ikke noget imod. Det kan godt være med til at betyde, at der bliver mere anerkendelse, mere respekt omkring selve faget, selve erhvervet, så det vil vi også gå positivt ind i en diskussion af.

Så alt i alt synes vi, hvis vi skal konkludere her, at der er en igangværende debat om en institutionsredegørelse, om CVU osv., som gør, vi ikke kan tilslutte os forslaget her. Vi synes, at der er behov for en yderligere debat, yderligere diskussion af emnet. Nogle af forslagene er vi positive over for, andre er vi skeptiske over for, men vi er villige til at tage debatten både i udvalget og i den igangværende institutionsredegørelsesdebat, vi har i Uddannelsesudvalget og i Forskningsudvalget.

Mogens Andreasen (DF):

Da Dansk Folkepartis ordfører på området ikke kan være til stede på grund af udvalgs møde, skal jeg fremlægge Dansk Folkepartis synspunkter på det her område.

Efter Dansk Folkepartis opfattelse er placeringen af sygeplejerske- og radiografuddannelserne ikke den bedst tænkelige i systemet. Det hænger naturligvis også sammen med Dansk Folkepartis generelle opfattelse, at hele sundhedssektoren faktisk burde være i statslig regi, og her ikke mindst hospitalerne. I øvrigt kan man også henviser til, at sundhedsuddannelserne i øjeblikket er placeret i statslig regi.

Det første punkt, som forslagsstillerne opridser, nemlig at formålet kunne være at foretage en udvidelse af uddannelseskapaciteten, mener vi i Dansk Folkeparti er rigtigt, således at det kommer til at svare til det eksisterende behov på området.

Forslagsstillerne har endvidere opridset, at formålene kunne være at etablere en bachelorgrad for alle videregående sundhedsuddannelser med en række fælles fag. Det kan være godt nok, såfremt det kan være med til at løfte niveauet. Men Dansk Folkeparti vil gerne slå fast, at man ikke behøver at være videnskabsmand eller -kvinde for at være sygeplejerske.

Det er ligeledes Dansk Folkepartis holdning, at uddannelserne skal samles under ét ministerium, og vi kan også følge forslaget langt hen ad vejen. Vi mener faktisk, der er gode intentioner i dette forslag.

Der er dog lige det punkt, hvor vi ikke mener, at man behøver at have bachelorgrad for at betjene de syge. På den anden side, såfremt det kan give uddannelserne et løft, jamen så er det

måske brugbart, men som alle er bekendt med, arbejdes der for tiden i Undervisningsministeriet og på sundhedsuddannelsesområdet med en reform af sundhedsuddannelserne, i øvrigt en reform, som Dansk Folkeparti ser frem til, og som vi mener er nødvendig.

Men inden man tager skridt i retning af et sådant forslag, som vi behandler i dag, vil vi faktisk gerne først se, hvad undervisningsministeren kommer med.

Susanne Clemensen (CD):

CD støtter forslaget fra SF om at flytte sygeplejerske- og radiografuddannelsen fra amterne til staten. Det er især formålet, der er skitseret i pind 2 og 3, som vi kan tilslutte os: at gennemføre en bedre samordning af sygeplejerske- og radiografuddannelserne med de øvrige videregående sundhedsuddannelser.

Vi lagde nemlig også mærke til, som SF nævner i bemærkninger til beslutningsforslaget, hvordan regeringen i sin sidste institutionsregulering nedtonede sundhedsuddannelserne under henvisning til, at de lå i amterne. Det mener vi er problematisk, for naturligvis skal sundhedsuddannelserne med ind i de overvejelser, vi gør os i øjeblikket om etablering af centre for videregående uddannelser.

CD har endvidere konstateret, at i denne pjece fra 1997, som undervisningsminister Ole Vig Jensen udgav om reform af de mellemlange videregående sundhedsuddannelser, siger Sundhedsuddannelsesrådet, at de har analyseret sig frem til, at der blandt andet er behov for en – og jeg citerer: »afklaring af konsekvenser for amter af at have ansvar for mellemlange videregående sundhedsuddannelser«.

Det er da vist det tætteste, Sundhedsuddannelsesrådet kan komme på at udtale kritik af amterne uden at være politiske.

Når man ser på, hvor denne her reform, hvor dette her forslag kommer fra osv., så baserer det sig jo netop på Evalueringsinstituttets rapport, som det kom med i juni 1996. Og der hedder det jo helt klart, at man – ja, for det første påpeger man en række problemer, der kan henføres til amternes rolle, og man siger også ganske klart, at hvis de problemer ikke bliver afhjulpet, må det overvejes, at uddannelserne på sigt flyttes til statslig regi, det vil sige Undervisningsministeriet.

Man fremhæver netop det, at amterne er arbejdsgivere og økonomisk ansvarlige i forhold til hospitalerne og sygeplejerskeuddannelsen,

og det gør, at de studerende, på trods af at sygeplejerskeuddannelsen er gået fra en elevuddannelse til en videregående uddannelse med SU, altså stadig væk i amternes tankegang udgør en arbejdsværdi, og det er det, der er problematisk for kvaliteten af i hvert fald sygeplejerskeuddannelsen. Det er, at den praktiske del simpelt hen er for dårlig.

Derfor mener jeg ligesom SF i det her beslutningsforslag, man kan lige så godt tage tyren ved hornene og så sige: Jamen vi kan se problemerne, og så må vi overflytte det fra amterne til staten. Jeg kan i hvert fald ikke se noget argument for, at man ikke skulle kunne gøre det; jeg kan ikke se, hvad der i givet fald så vil være problematisk.

Ja, vi mener også, at bedre samordning, tværfagligt samarbejde, attraktive fælles studiemiljøer – hvis jeg skal nævne et af vores egne forslag, netop beslutningsforslaget om center for folkesundhedsvidenskab på Kommunehospitalet i København – er noget, der ligger i god tråd med det beslutningsforslag her.

Men vi er også meget positive over for at give sundhedsuddannelserne en bachelorgrad, og netop det, at man flytter sygeplejeuddannelserne, radiografuddannelserne i statslig regi, er jo med til at synliggøre et flow, hvis man også laver en bachelorgrad, det, at man kan se for sig, at det her behøver altså ikke nødvendigvis at stoppe, når man har taget en mellemlang videregående sundhedsuddannelse.

Og så er spørgsmålet om merit selvfølgelig også meget aktuelt og netop også et argument for at overflytte de her to uddannelser til statens regi.

Elisabeth Arnold (RV):

Ja, selv om det ofte trætter med historiske redegørelser, kan jeg ikke dy mig eller stå for fristelsen til lige at erindre om, at da jeg var ung og lige gået ud af skolen, var nogle af de mest populære ungpigebøger »Piger i hvidt«, »Piger i blåt« og »Gift med lægen«. Det var fantastisk populært at være sygeplejerske for 30 år siden.

Sygeplejeuddannelserne var meget eftertragtede, og unge piger, som var gået ud af skolen enten fra realen eller fra gymnasiet, søgte og søgte 2, 3, 4, 5 år i træk for at komme ind på sygeplejerskeuddannelsen; det var meget attraktivt, og det burde det i virkeligheden også være stadig væk i dag.

Jeg forstår ikke, når jeg taler med unge mennesker, hvorfor de ikke føler sig tiltrukket af et

fag, som har et højt fagligt kvalitetsniveau, hvor de kan klare sig selv, hvor de altid kan få job næsten i hvilken timelængde og hvilket sted i landet, de gerne vil, privat eller offentligt, det kan de selv bestemme. De kan rejse over hele verden med deres kundskaber; der vil altid være brug for dem. De vil kunne hjælpe andre og altså også få et højt personligt tilfredsstillende indhold i deres arbejde.

Jeg forstår ikke, at sygeplejeuddannelsen er blevet så lidet attraktiv for unge mennesker i dag. Jeg fatter det simpelt hen ikke, og jeg tror, at faget selv har en stor del af skylden for, at det er gået sådan.

Når det så er sagt, vil jeg sige, at det præcis er det, der er problemet med forslaget fra SF, som man kan mene meget om, men det løser altså ikke problemet med den manglende søgning; det gør det ikke. Det hjælper ikke noget at flytte uddannelsen over i statslig regi. Det vil centralisere; det kan man så synes er praktisk. Det undrer mig lidt, at SF forestiller sig et forslag, hvor man skal centralisere i stedet for at have det decentralt, som det er nu.

Men det løser ikke problemet med den manglende søgning. Og jeg synes, det er lidt ejendommeligt, at der inde i bemærkningerne står:

»Uddannelseskapaciteten skal være så stor, at der er uddannet arbejdskraft nok, selv om samfundet ændrer sig.«

Ja, det er jo et fromt ønske, men det hjælper altså ikke noget, hvis søgningen svigter, og vi har adskillige fag, hvor det har vist sig, at selv om man udvider uddannelseskapaciteten – jeg kan nævne DTU som et eksempel – så kommer der ikke flere kandidater ud, hvis søgningen ikke tilsvarende øges. Derfor er problemet reelt nok, men kuren er altså ikke en, der løser problemet.

Jeg synes sagtens, man kan gøre meget for at prøve at gøre faget mere attraktivt både fra fagets egen side og også fra vores side, f.eks. ved at udbygge mulighederne for at tage videregående uddannelser ovenpå. Jeg er varm tilhænger af professionsbachelorbegrebet, en varm tilhænger af, at vi får mulighed for at bygge ovenpå meget lettere, end vi kan nu, og jeg er også tilhænger af, at vi får en bedre samordning af hele sundhedssystemets uddannelser, bedre, end vi har nu.

Jeg vil også gerne være med til at udvide uddannelseskapaciteten, men så længe vi ikke kan

få søgningen forbedret, så hjælper det alt sammen ingenting.

Jeg føler ikke, at overflytningen fra amt til stat i sig selv vil løse noget problem, tværtimod; man kunne godt forestille sig, at tilvejebringelsen af ordentlige praktikpladser kunne blive vanskeligere, hvis man centraliserede uddannelsen og så skulle ud og forhandle med amterne enkeltvis bagefter for at få de fornødne praktikpladser tilvejebragt.

Jeg synes ikke, dette er et forslag, der løser problemet, men jeg er helt sikker på, at SF gerne vil være med til at løse problemet, hvis vi får en videre diskussion. Så lad os holde gang i diskussionen. Jeg tror ikke, overflytningen fra amt til stat vil løse problemet i sig selv.

Jette Gottlieb (EL):

Da vores ordfører på området, hr. Søren Kolstrup, ikke kan være til stede, vil jeg fremføre Enhedslistens holdning.

På mange måder synes vi, der er sympatiske tanker bag det forslag, som SF har fremsat om at flytte sygeplejersker og radiografer over til staten for at sikre en udvidelse af uddannelseskapaciteten og en bedre samordning mellem uddannelserne. Det er fint.

Vi er enige i, at der mangler sygeplejersker – det er klart – og at det fører store problemer med sig i sundhedssektoren. Vi er også enige i, at uddannelseskapaciteten bør udvides. Nu har der svirret mange tal, men så vidt jeg ved, var der altså faktisk 250 unge, der blev afvist sidste år på de to uddannelser.

Når det så er sagt, tvivler vi på, at en overførsel af uddannelserne til staten i sig selv vil hjælpe på nogen af de problemer, som uddannelserne har. Vi synes ikke, at staten ligefrem har brilleret ved overblik og visioner, når det gælder planlægning af uddannelseskapaciteten på de uddannelser, som staten faktisk har direkte indflydelse på. Vi behøver bare at se tilbage på det forrykte indgreb over for daghøjskoler og produktionskoler, hvor antallet af elever sidste år bare blev begrænset sådan med ét hug i forbindelse med finansloven. Så det er ikke, fordi vi har så gode erfaringer, vil jeg sige.

Men baggrunden for, at der mangler sygeplejersker, er jo nok også en anden. Baggrunden er nok, at søgningen til uddannelsen falder, fordi der simpelt hen er så dårlige vilkår, fordi der er så dårlige lønforhold blandt sygeplejersker i dag. Det skaber utilfredshed blandt de nuværende sygeplejersker, en utilfredshed, som jo

f.eks. har givet sig udtryk i den massive afvisning af overenskomsterne. Den berettigede kritik medfører så også, at unge ikke strømmer til faget.

En måde for alvor at gøre sygeplejerskeuddannelsen attraktiv på er vel også at sikre sygeplejerskerne dels ordentlige løn- og arbejdsvilkår, dels at de ikke er autoriseret til fast overarbejde, altså simpelt hen få brudt den onde cirkel, der er ved, at der er mangel på sygeplejersker, som betyder, at det efterhånden er stort set umuligt f.eks. at have en familie ved siden af at være sygeplejerske på de vilkår, der bydes.

SF foreslår en bedre samordning af uddannelserne for at sikre, at det er muligt at arbejde på tværs af faggrænser. Ingen, heller ikke Enhedslisten, er imod noget sådant.

Men så foreslår SF også, at der etableres en bachelorgrad for alle videregående sundhedsuddannelser med en række fælles fag. Det grundlæggende spørgsmål, som vi vil stille dér, er: Hvad er det for nogle uddannelser, vi ønsker? Skal sygeplejersker være halve læger, og skal sygeplejerskerne forberedes til et lægestudium, eller skal sygeplejerskeuddannelsen være orienteret mod at give patienterne den bedst mulige behandling og omsorg?

Vi er ikke begejstrede for tanken om at smide en bachelortitel i nakken på de mellemlange videregående uddannelser, før man har sikret sig en styrkelse af fagligheden på de mellemlange videregående uddannelser og ordentlige løn- og arbejdsforhold for de færdiguddannede. Konsekvenserne af et modulsystem kan meget nemt blive ret uoverskuelige.

Vi vil derimod meget gerne være med til at tale meritoverførsel. Der bør skabes faste rammer for overførsel af merit fra bestemte mellemlange uddannelser til bestemte lange uddannelser. I forbindelse med faste rammer for merit er det vigtigt at tænke i overgangsforløb mellem de mellemlange uddannelser og universiteterne, sådan som undervisningsministerens redegørelse i øvrigt lægger op til.

Generelt må vi sige, at vi føler, at SF's forslag er lidt mere form end indhold, lidt mere fokus på strukturen end på uddannelsernes indhold. På den anden side vil vi gerne støtte de meget sympatiske tanker, der ligger bag forslaget; vi vil derfor meget gerne arbejde videre med forslaget og ser frem til udvalgsbehandlingen.

Tom Behnke (FP):

Hvis SF ikke kan finde støtte til forslaget hos Enhedslisten, så kan jeg garantere, at SF kan finde støtte til forslaget hos Fremskridtspartiet.

Vi synes, det er et rigtig godt forslag, det her. Vi er meget enige i, at vi skal have udvidet uddannelseskapaciteten. Der er ingen tvivl om, at lige præcis det område, vi taler om i dag, er et område, hvor der i den grad mangler arbejdskraft. Man kan også sige, at der mangler interesse for området. Det vil jeg vende lidt tilbage til.

Men det er også vigtigt for os at understrege et af de øvrige punkter i SF's beslutningsforslag, nemlig en bedre samordning med de øvrige sundhedsmæssige uddannelser. Det er utrolig vigtigt, at hele denne branche tæt følger hinanden, har tæt indsigt i hinandens uddannelser og er vant til at arbejde sammen allerede fra studietiden, således at man den dag, man er færdiguddannet og skal ud i praktisk arbejde, også er i stand til at kende hinanden og samarbejde og kender hinandens forudsætninger for at løse forskellige opgaver. Det er jo rigtigt og godt set.

Vi har såmænd heller ikke noget som helst at indvende imod, at der bliver etableret en bachelorgrad. Vi synes faktisk, at de tanker, der ligger bag den idé, er ganske gode.

Vi er også meget tilfredse med, at SF har benyttet lejligheden til at tale om fleksibilitet, fleksibilitet ikke bare under uddannelsen, men også, når man er færdig med sin uddannelse. Det er jo noget af det, som er vigtigt.

Hvis jeg skal komme med et enkelt lille minus ved forslaget, er det inde i beslutningsforslagets bemærkninger – men det er jo som sagt heller ikke det, vi kommer til at stemme om – nemlig SF's kongstanke om at arbejde hen imod fri adgang til stadig flere uddannelser. Det har vi i Fremskridtspartiet ingen intentioner om. Vi synes, at kapaciteten i uddannelsessystemet skal svare til det behov, der er, plus et eller andet antal procent oven i, sådan så man er sikker på, at der også er nok, når de er færdiguddannet.

Men lige præcis når vi taler om sundhedsuddannelse, lige præcis når vi taler om sygeplejerskerne, ved vi jo, at der i dag er en mangel på sygeplejersker, og derfor er vi enige i SF's holdning lige præcis til den uddannelse.

Men når vi taler om den manglende søgning, som flere ordførere har været inde på, er der ingen tvivl om, at det er jo lidt, som om branchen er gået i negativt selvsving. For det, der jo

meget vel sker, er, at når der er en utilfredshed med løn- og arbejdsforholdene, en utilfredshed, der har været så stærk og vel måske endda stadig væk er så stærk, at sygeplejerskerne er klar til at gå ud og strejke, så giver det jo en omtale, en meget stor medieomtale.

Det er der ikke noget at sige til. Men den medieomtale giver jo resten af befolkningen et indtryk af, at arbejdsforholdene for sygeplejersker simpelt hen er så elendige, at det vil være umuligt at leve af sådan en løn, og at det i øvrigt vil være umuligt at overleve i sådan en stilling. Det er ikke hensigtsmæssigt, for det er jo heller ikke tilfældet.

Altså det, man diskuterer, og det, man kan strejke om, er et antal kroner; men det er jo ikke sådan, at sygeplejersker kører på sultecirkulæret. Så altså den negativitet, der kommer omkring sygeplejerskeuddannelsen, sygeplejerskejobbet, ved, at man er så utilfreds med løn- og arbejdsforholdene, at man direkte går ud og strejker – det har man gjort før, og det er muligt, at de kommer til at gøre det igen – kan meget vel komme til at skade branchen mere, end det kan gavne branchen.

Det er ikke hensigtsmæssigt, heller ikke for de sygeplejersker, der i dag er ansat i sundhedssektoren, for konsekvensen bliver jo altså, at hvis ikke der er tilstrækkeligt mange, der bliver uddannet, skal de sygeplejersker, der er tilbage, såmænd bare løbe endnu stærkere for at løse de opgaver, der skal løses.

Så jeg tror, at rent uddannelsesmæssigt, når vi taler folketingsregi, er det vigtigt, at vi sørger for, kapaciteten er til stede. Omvendt har branchen som sådan også en interesse i at sørge for, at der er flere, der søger den her uddannelse, så der er nok sygeplejersker til at løfte opgaven. Og hvis der var nok ansatte, kunne det jo også være, at arbejdsforholdene blev væsentlig forbedret.

Men så meget om det. I hvert fald: Fremskridtspartiet giver sin ubetingede støtte til forslaget.

Tove Videbæk (KRF):

Det er to meget forskellige uddannelser, dette beslutningsforslag nærmere omtaler. Radiografi er jo et meget teknisk fag og er afgrænset til nogle få funktioner i patientbehandlingen.

Sygeplejerskeuddannelsen er bred, omfatter alle

plejeopgaver i alle former for patientbehandling.

Det er et fag, der primært omhandler de bløde plejeopgaver og kun perifert de tekniske funktioner. Disse forskelle vil naturligvis gøre det vanskeligt at behandle de to uddannelser under ét, selv om det nu er sådan, at der er radiografiskoler på de fleste sygeplejerskeskoler.

I mange år har der været bestræbelser på at gøre sygeplejerskeuddannelsen til en akademisk uddannelse, og den er jo også nu blevet en videregående uddannelse med alt, hvad dertil hører, inklusive kandidatgraden.

Det er klart, at der er rationelle fordele ved at udnytte undervisningskapaciteten bedre dér, hvor læger, tandlæger, fysioterapeuter m.v. uddannes. Men vi er imod en øget centralisering, og hvis forslaget betyder, at uddannelser kun kan foregå i universitetsbyerne, får vi jo de samme rekrutteringsproblemer på sygeplejerske- og radiografområdet, som vi i dag har i yderområderne i vort land på lægeområdet.

Selve udvidelsen af uddannelseskapa- citeten er umiddelbart en god idé, men problemet er vel nærmere i øjeblikket i hvert fald for sygeplejerskeuddannelserne, at der er for mange tomme pladser, da det er svært at skaffe studerende nok til sygeplejerskeuddannelsen. Derfor arbejder man jo også på højtryk på flere sygeplejerskoler med mange kreative ideer og forslag for at give de unge lyst til igen at søge ind i denne uddannelse.

At gennemføre en bedre samordning af sygeplejerske- og radiografuddannelser med de øvrige sundhedsuddannelser lyder umiddelbart positivt. Det kunne være en fordel for de studerende med samme undervisning på det lave niveau, det kunne gøre det lettere for nogle at sadle om, for vi ved, at på dette område spildes der i dag mange både menneskelige og økonomiske ressourcer.

Men vi skal også passe på at gøre os klart: Hvad er det egentlig, vi vil med alt dette? F.eks. er sygeplejerskernes hovedopgave jo stadig væk at pleje de syge, ikke at blive minilæger.

Når alt det her er sagt, mener jeg, at jeg gerne vil vente og se det forslag, som der arbejdes på i Undervisningsministeriet og Sundhedsuddannelsesrådet vedrørende sundhedsuddannelser. Jeg er spændt på at se det forslag, der kommer derfra, og jeg kan derfor ikke på nuværende tidspunkt støtte dette forslag.

Christine Antorini (SF):

På mange måder er det jo en lidt spøjst debat, for der er nogle ting, som enhver kan se der simpelt hen ikke er nogen gode forklaringer på.

Alle sundhedsuddannelser, bortset fra sygeplejerske- og radiografuddannelsen, ligger i staten under Undervisningsministeriet. Det fungerer udmærket. Af forskellige grunde ligger lige præcis de her to uddannelser et andet sted.

Man er i gang med reformdiskussioner, som kommer til at omhandle alle de mellemlange og videregående uddannelser. Der er særlig fokus på sundhedsuddannelserne; man er ved at lave nye bekendtgørelser for det. Men lige præcis sygeplejerske- og radiografuddannelsen er heller ikke inddraget specielt meget, slet ikke i reformplanerne. De er ikke nævnt, fordi de ligger i amterne.

Det handler jo om i bund og grund – og det kan man jo godt høre der ligger bag de forskelliges argumentationer – at der er en stor diskussion mellem de politikere, der holder til ude i amtsrådene, som gerne vil beholde deres opgaver, og der er et slagsmål, der har været i årevis, om, hvorvidt opgaverne, også inden for uddannelsessektoren, bedst ligger i staten eller hos amterne.

Derfor kan vi lige så godt sige, at mange af de argumentationer, der har været imod SF's beslutningsforslag her, handler i bund og grund om, at vi har diskussioner internt i vore partier alle sammen – vi har det også i SF – og derfor synes jeg, at vores opgave som politikere er at se: Hvordan bliver kvaliteten af sygeplejerske- og radiografuddannelsen styrket? Er det ved, at den fortsat bliver i amterne, eller er det, at den flyttes over i Undervisningsministeriets regi?

Jeg vil gerne citere bare en smule fra den evalueringsrapport, der blev lavet i 1996. Der står helt entydigt i konklusionen, at evalueringen viser, »at en række problemer kan henføres til amternes rolle«.

Det er også en meget skarp kritik, der kommer på indholdssiden i evalueringsrapporten. Der står nemlig, at evalueringen viser, at sygeplejerskeuddannelsen varierer markant mellem de 22 sygeplejerskoler. Der er betydelig forskel i opfattelsen af sygeplejens genstandsfelt, centrale kerneområder, anvendte fremgangsmåder og grundlæggende metoder, ligesom der mangler præcisering af disse punkter. Der uddannes forskellige typer af sygeplejersker med markant variationsbredde i kvalifikationsprofilen.

Jeg må sige, at det er en ret markant evaluering, og jeg vil gerne spørge Undervisningsministeriet, hvad man har gjort, om man har gjort noget i Undervisningsministeriets regi for at følge op på denne evaluering med den smule kompetence, der stadig væk ligger i ministeriet i forhold til sygeplejerskeuddannelsen.

Så vil jeg sige, at det er jo klart, at der er en diskussion nu, fordi der ikke er så mange unge, der søger ind på sygeplejerskeskolerne i øjeblikket – men det aktuelle problem, er, at der simpelt hen mangler uddannede sygeplejersker. Det er det, der bliver efterspurgt. Og en af grundene er jo, at amterne tidligere simpelt hen har dimensioneret forkert i forhold til uddannelsen. De har simpelt hen optaget for få for 5-6-7-8 år siden, og det er det, man bliver ramt af i dag, når der mangler sygeplejersker.

Så er det et helt særskilt problem, at det er blevet mindre attraktivt for unge at søge sygeplejerskeuddannelsen. En af grundene er den diskussion, der har været omkring den faglige kamp, som sygeplejerskerne – synes jeg med fuld rette – har ført i forhold til deres løn- og arbejdsvilkår.

Det andet er, at en af grundene til, at søgningen er faldet, muligvis også er, at kvaliteten af sygeplejeuddannelsen simpelt hen har været for dårlig. Derfor må man så kigge på, hvordan man kan øge kvaliteten af sygeplejerskeuddannelsen, og evalueringsrapporten har givet et af svarene: Amternes rolle i det er et stort problem i forhold til at udvikle kvaliteten for sygeplejersker og radiografer.

Til fru Elisabeth Arnold vil jeg sige: Der kom en bemærkning om, at det var mærkeligt, at SF vil centralisere. Bare for at der ikke er nogen myter med hensyn til, hvad det er for en centralisering og decentralisering, SF ønsker: Det, vi ønsker sikret, er en ensartet kvalitet i sygeplejerskeuddannelsen, og det mener vi bedst bliver varetaget, hvis det ligger i Undervisningsministeriets regi.

Vi understreger så også i vores beslutningsforslag, at vi ønsker ikke en fysisk centralisering. Det er ikke, fordi vi ønsker at samle sygeplejerskeuddannelserne færre steder. Men vi mener, det styrker sygeplejerskeuddannelserne, og at det faktisk er en styrke, måske endda især for de sygeplejerskeuddannelser, der ligger, kan man sige, i udkantområderne af Danmark, at man sikrer sig en høj kvalitet, og så er vi nødt til at flytte sygeplejerskeuddannelserne fra amterne til staten.

Endnu en bemærkning til fru Elisabeth Arnold, der siger, at man kunne frygte, at det ville være svært at få amterne til at stille praktikpladser til rådighed. Det vil måske være den eneste frygt, jeg i hvert fald ikke vil have i forhold til at flytte dem, for med den efterspørgsel, der er på sygeplejersker, vil de være helt vilde for at få sygeplejersker ud i praktik.

Det, der er problemet, er måske, at de bruger praktikanterne på lige fod med sygeplejerskerne og ikke giver dem den uddannelsesmæssige funktion, som de jo også skal have, mens de er i praktik. Så den bekymring tror jeg ikke vi behøver at have.

Alt i alt synes jeg, at det er trist, at så mange partier har valgt ikke at kaste sig ind i den interne diskussion, der er i forhold til amtsrødderne, og hvor man skal foretage nogle landspolitiske overvejelser.

Jeg vil gerne kvittere over for de partier, der har været positive over for lovforslaget, og som har været åbne for, at man kunne lave nogle justeringer i beslutningsforslaget, sådan at det kan markeres, at der i hvert fald er nogle partier herinde i Folketinget, der synes, det er vigtigt nogle gange at tage nogle opgør med nogle baglande.

Det sidste, jeg vil henvise til, er Opgavekommissionen, som nogle har henvist til. Det er jo meget tankevækkende, at Opgavekommissionen, som ved gud har afgivet en meget, meget tyk betænkning, har én linje, hvor man bare konstaterer, at man ikke ønsker at ændre opgavefordelingen mellem amterne og staten, når det handler om sundhedsuddannelserne. Og det skyldes, at der har været et kæmpeslagsmål i Opgavekommissionen, præcis det slagsmål, som vi også har i vores partier, og dér har man bare valgt, at det slagsmål vil man ikke føre til ende, og derfor konstaterer man, at man ikke vil gøre noget ved det.

Det er lige præcis her, vi har en opgave som politikere i at sige: O.k., vi tager hugget, for vi tror på, at det kan være med til at løfte kvaliteten i sygeplejerskeuddannelsen.

(Kort bemærkning).

Ole Hækkerup (S):

Fru Christine Antorini nævnte evalueringsrapporten om sygeplejerskeuddannelsen fra Evalueringcenteret og brugte den som afsæt eller dokumentation for påstanden om, at det ville være bedre i enhver henseende at rykke sygeplejerskeuddannelsen fra amtsligt til statsligt niveau,

og det blev så underbygget med et citat et sted fra rapporten.

Jeg har et andet citat fra rapporten, og det omhandler nogle af de fordele, der kan være ved den amtslige placering. Det hedder nemlig:

»Blandt andet er placeringen velegnet set i lyset af, at knap halvdelen af uddannelsesforløbet finder sted på amtslige sygehuse og ikke i den primærkommunale sektor. Den omfattende tilrettelæggelse, koordination m.v., som kræves i forbindelse hermed, varetages bedst decentralt. Der er tale om, at der er lokale muligheder, der skal udnyttes, og lokale behov, der skal opfyldes.«

Og lige præcis her synes jeg faktisk at der stadig væk er rum for noget af det, fru Elisabeth Arnold nævnte, nemlig decentraliseringsperspektivet. For selvfølgelig vil det give nogle andre forhold, hvis man lokalt bestemmer, hvis man lokalt har en sygeplejerskole, der ligger lige ved siden af hospitalet, og hvis det er amtet, der har ansvaret for begge dele; selvfølgelig er der nogle muligheder for samspilseffekter, som man kan udnytte.

Og måske er det lige præcis nogle af de ting, vi tit savner i den offentlige regulering. Det er nemlig blevet for centralt, og nogle af de muligheder for at lave nogle ting sammen bliver ikke udnyttet. Og det synes jeg tit er et af de argumenter, vi hører fra bl.a. SF, og det synes jeg man undgår, så længe man har det liggende i amterne.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Hvis fru Antorini kan stå inde for sine motiver, så skal jeg gerne beflitte mig med mine egne motiver.

Jeg er ikke specielt optaget af, at der er en symmetri, at uddannelser skal ligge et bestemt sted, fordi det ser bedre ud. Jeg er optaget af, at her og nu er det spørgsmålet om at gøre studiet mere attraktivt, forbedre uddannelsen – det er dét, som evalueringsrapporten har sagt – og det er amterne i fuld gang med, og det er ret spændende tiltag, der er rundt omkring.

Dét, som jeg synes er opgaven, er at sikre, at de også kan komme i gang med netop at få selve sygeplejefaget udviklet. Og dér synes jeg altså der er en snert af, at SF's forslag mere er optaget af, at tingene skal passe ind i hinanden, og dér aner jeg en nærliggende fare i retning af, at så bliver sygeplejerskerne minilæger, og så er det ikke selve sygeplejefaget, som bliver udvik-

let, og der skal selvfølgelig være en mulighed for videreuddannelse.

Så vil jeg sige, at jeg synes, at det, vi skal være optaget af, netop er at få den manglende symmetri til gengæld at føre til, at vi får en mangfoldighed, og at de regionale initiativer rent faktisk kan lade sig gøre, og at det er det, vi i lovgivningen skal sikre.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil godt lige kvittere for, at fru Christine Antorini bedyrede, at SF ikke ønsker en fysisk centralisering af sygeplejerskeuddannelsen. Det synes jeg i hvert fald er beroligende.

Men jeg vil blot fastholde, at den amtslige forankring ikke hindrer en faglig opgradering. Sygeplejefaget har selv undergået en meget, meget stor forvandling i de sidste 100 år. Min egen oldemor var med til at gøre udviklingen fra vågekone, som det hed dengang, til sygeplejerske. Det var jo en meget spændende opgradering, og den lå udelukkende i Dansk Sygeplejeråd, altså i faget selv. Fagets egne udøvere ønskede en kvalitetsforbedring og arbejdede med det.

Derfor må jeg sige, at det ikke er forankringen i amt eller stat, der afgør, om der skal være en faglig kvalitetsudvikling; det gør i meget høj grad fagets egne udøvere.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Som det er kommet frem med, synes jeg, ønskelig tydelighed fra de forskellige ordførere, så er der fordele og ulemper ved uddannelsens nuværende placering. Jeg synes ikke, det er den mest relevante diskussion af mere eller mindre udtalte ordenshensyn at få det hele placeret i den samme kasse.

Det, som jeg synes er meget påkrævet, er det arbejde, som vi jo allerede har påtaget os, dels med uddannelsens egen kvalitet, som amterne er i gang med – bl.a. også i samspil, som fru Elisabeth Arnold siger, med fagets egne udøvere – dels en egentlig samlet reform af sundhedsuddannelserne, hvor jeg, lige så snart jeg har gjort de mere interne overvejelser færdige, naturligvis vil invitere partierne til at medvirke til de overvejelser samt få defineret, hvad vi mener med en professionsbachelor, og hvilke typer af videreuddannelse det så i givet fald kan give muligheder for.

Jeg synes, det er meget vigtigt, som det også er sagt her under debatten, at holde fast i, hvad det er for en profession, vi har med at gøre – det gælder sådan set også radiograferne, men sygeplejerskerne er jo dem, som er mest kendt for os – sådan at vi er tro mod professionen, mod uddannelsen, og at vi i bestræbelserne på at give videreuddannelsesmuligheder ikke demonterer uddannelsen i sig selv og den tyngde, som den bør have, for den vil for hovedparten af de uddannede være det, som er grundlaget for et fortsat arbejdsliv, naturligvis suppleret med efteruddannelse, men ikke med egentlig videreuddannelse som perspektivet.

Jeg synes, det er helt afgørende, at vi snart får taget større skridt på det felt frem for at geråde i en endnu større strukturdiskussion, for jeg er fuldstændig overbevist om, at fru Christine Antorini har ret, når hun siger, at det kan blive en meget ophedet diskussion mellem dem, som varetager opgaven, fordi det er en opgave, som er interessant, og som er vigtig, og hvor amterne naturligvis lægger vægt på de fordele, der er ved, at uddannelsen ligger i amtsligt regi. Det kan jeg godt forstå, for de fordele er også synlige for mig som undervisningsminister.

Jeg synes, vi fra centralt hold har nogle af de håndtag, som er nødvendige for at sikre arbejdet med kvaliteten, og jeg mener, at de formål, som også er oplyst som værende målet med omlægningen, kan nås ad anden vej, for jeg er meget enig i de målsætninger, som SF har på området.

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF):

Til hr. Ole Hækkerup vil jeg blot sige, at jeg helt deler den opfattelse, at det lokale niveau skal inddrages, men det sker jo også i dag inden for de andre mellemlange videregående uddannelser. Selvfølgelig samarbejder et lærerseminarium med de lokale folkeskoler, og selvfølgelig samarbejder lokale pædagoghøjskoler også med de lokale børnehavestrukturer, der er.

Det har ikke noget at gøre med, i hvilket regi det er, at det kan lade sig gøre, at man har en uddannelse, der ligger under Undervisningsministeriet, og at man så kan lave et samarbejde lokalt. Det kan i hvert fald ikke være et argument for, hvorfor man ikke skal samle sundhedsuddannelserne, for dér er der et selvstændigt argument i, hvorfor de skal være i Undervisningsministeriets regi: Det er simpelt hen de

reformbestræbelser, der er for at løfte kvaliteten og indholdet.

Fru Hanne Severinsen siger, at der ligger en snert af, at tingene skal passe sammen. Ja, for mig er det ikke nogen kritik, at tingene skal passe sammen. For mig er det hele forudsætningen i den øvelse, vi er i gang med i øjeblikket, at gøre det muligt for unge eller for studerende undervejs i deres livsforløb at kunne skifte til en uddannelse, der ligger lige ved siden af, og derfor er det vores opgave at sørge for, at det kan lade sig gøre, bl.a. ved at sikre, at planlægningen sker, så det er mest hensigtsmæssigt. Og jeg kan stadig væk ikke se, hvorfor det ikke skal ligge i Undervisningsministeriet ligesom alle de andre mellemlange videregående uddannelser.

Til sidst vil jeg sige til fru Elisabeth Arnold, der henviser til fagets egne udøvere: De siger jo rent faktisk selv, at det er et problem i forhold til kvaliteten af uddannelsen, at netop disse to uddannelser ikke ligger i Undervisningsministeriets regi, og de peger på, at de skal flyttes fra amterne over i staten. Så selv fagets egne udøvere tror ikke på, at det kan løftes, hvis ikke de bliver placeret i det regi.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Kan fru Antorini ikke se den nærliggende fare, der kan ligge i, at vi nu starter en strukturdebat, når det, der er brug for her og nu, er at gøre noget for at få gjort denne uddannelse bedre, og når vi har en undervisningsminister, der siger, at hun har de håndtag, der skal bruges, og at der er en masse lokale og regionale initiativer, som i virkeligheden bare venter på at gå i gang?

Jeg vil i virkeligheden advare imod, at vi kaster os ud i for lange diskussioner. Jeg synes hellere, vi skulle prøve at se på, hvad der rent faktisk foregår, og så prøve at sikre, at de ting, de ideer, der er rundt omkring, kan gennemføres.

(Kort bemærkning).

Ole Hækkerup (S):

Det er til det med det naturlige samarbejde mellem en uddannelsesinstitution og så f.eks. dem, der skal aftage dem, der kommer ud af uddannelsesinstitutionen siden hen: Hvis det var et ønske, så deler jeg fru Christine Antorinis ønske om, at der er et stort samarbejde, men det er jo langtfra tilfældet i dag, at det konsekvent

er sådan, at man har et stort samarbejde mellem aftager og uddannelsessted.

Det er jo ikke sådan, at der pr. automatik er sådan et pædagogseminarium eller lærerseminarium, der har et eller andet integreret samarbejde med f.eks. lokale institutioner. Jeg tror, at det var det eksempel, fru Christine Antorini nævnte.

Det, jeg siger, er, at jeg godt kan se nogle store fordele i, at en uddannelsesinstitution som f.eks. Sygeplejeskolen ligger lige ved siden af hospitalet. Jeg ved godt, det måske kan lyde lidt utroligt, men i sådan noget helt banalt som, at man spiser i den samme kantine, at man går i det samme miljø, at det er de samme folk, man møder hele tiden, at det er de samme ting, der sker, og at man, den dag man skal over og arbejde på hospitalet, så har befundet sig i det miljø, været præcis samme sted, eller når man er tilbage på skolen, så kender nogle af dem, der er på hospitalet, altså dér, hvor man skal arbejde, hvis man har været i praktik eller sådan noget, er der et eller andet samspil, som har en værdi.

Og det er jo tit nogle af de værdier, som er så svære at måle, men som man opnår, når man decentraliserer, og det er da noget af det, hvor jeg tit sætter en bremse i i forhold til at sige: Nu skal vi bare gøre det hele mest effektivt ved at centralisere alting. Ja, selvfølgelig blev alt mest effektivt rent økonomisk set, hvis vi bare centraliserede; så kunne der sidde én og bestemme det hele, men det ville være uhensigtsmæssigt, netop i forhold til at få kreativiteten til at blomstre eller få nye måder at gøre tingene på til at blomstre. Det synes jeg fru Antorini glemmer lidt.

Så skal jeg spørge, om jeg kan få eksempler på, hvordan løftet i indhold og kvalitet bliver forhindret på grund af placeringen i amterne.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Taletiden er 1 minut, hr. Ole Hækkerup.

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF):

Jeg vil bare understrege, at SF's intention med det her beslutningsforslag bestemt ikke er at effektivisere. Det er en helt anden intention, vi har med det, nemlig at få en bedre kvalitet i sygeplejerskeuddannelsen og sikre os, at der er tilstrækkelige praktikpladser også til de kommende generationer af sygeplejersker, der gerne skulle komme. Og for at der kan komme til-

strækkelig mange, der vil søge uddannelsen, kræver det også, at kvaliteten bliver øget. Det er det, der er vores intention, og vi tror, at uddannelsen bliver styrket ved, at den bliver lagt i et regi, hvor den bliver koordineret med de øvrige uddannelser.

Jeg vil ikke komme med flere eksempler, men stadig væk henvise til en evalueringsrapport, der blev lavet for 2 år siden, og som helt entydigt peger på, at amterne har et problem, og at fagets egne udøvere også peger på, at det er et problem, og ønsker, at uddannelsen bliver lagt i Undervisningsministeriets regi.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen

gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 15. april 1999, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 16.14
